

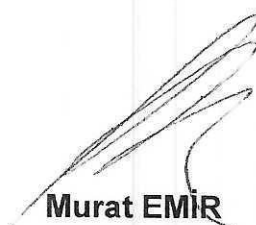
TR. 99 99
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 5.12.2025
Sayı : 892

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Asgari Ücret Tespit Komisyonu Kurulması Ve İşleyişi Hakkında Kanun Teklifi”
gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Özgür ÖZEL

Manisa Milletvekili
CHP Genel Başkanı

Murat EMİR

Ankara Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Gökhan GÜNAYDIN

İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Ali Mahir BAŞARIR

Mersin Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Gamze TAŞCIER

Ankara Milletvekili

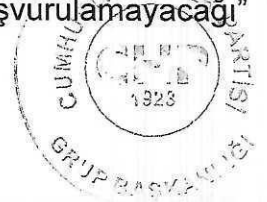
GENEL GEREKÇE

Herkes doğuştan gelen temel haklara ve belirli şartlar dahilinde ortaya çıkan diğer haklara sahiptir. Hukuki bir kavram olarak hak onu düzenleyen yazılı kurallar ve de özellikle uluslararası sözleşmeler ve anayasalar ile belirlenir. Bu anlamda evrensel kurallarca kabul edilen temel hakları kavramsal olarak tanımlamak yerine hakkı düzenleyen yasalarca içeriğine, kapsamına ve sınırlamasına bakmak gerekir. Evrensel olarak kabul edilen temel haklardan olan çalışma hakkı İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 23 üncü maddesinde "Her şahsın çalışmaya, işini serbestçe seçmeye, adil ve elverişli çalışma şartlarına ... hakkı vardır" şeklinde belirtilmiştir.

Yurttaşlarımızın adil ve elverişli koşullarda, insanca yaşama olanağı sağlayacak bir ücret karşılığında çalışması anayasal bir zorunluluk olduğu kadar sosyal devletin de gereğidir. Çalışan insanın onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmesini sağlayacak düzeyde ücret alması ve asgari ücretin bu ilke doğrultusunda belirlenmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

1982 Anayasasının 2 inci maddesinde "sosyal devlet" ilkesi Cumhuriyetin temel niteliklerinden birisi olarak kabul edilmiştir. Kişilerin insan onuruna yaraşır bir gelir elde etmeleri amacıyla devletin, ücretlerin en alt düzeyine müdahale etmesi sosyal devlet anlayışının bir gereğidir. Anayasanın 49 uncu maddesi çalışmanın herkesin hakkı ve ödevi olduğunu belirtirken, devlete de çalışanların hayat seviyelerini yükseltme, onları koruma ve destekleme görevi vermiştir. Yine 55 inci maddenin ikinci fıkrasında ücret, emeğin karşılığı olarak tanımlanmış ve devletin, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli önlemleri alması öngörülmüş; devlete asgari ücreti belirleme görevi verilmiştir. Bu görevin yerine getirilmesinde de ülkenin ekonomik ve sosyal durumunun dikkate alınması istenmiştir. Bunun için sosyal ve ekonomik durum ölçütü ile insan onuruna yaraşır bir hayat seviyesi ilkesinin birlikte dikkate alınması zorunluluğu vardır. Aksi halde, ülkenin sosyal ve ekonomik durumunun yetersizliği gerekçe gösterilip düşük asgari ücret belirlenmesine imkân tanınmış olur ki, bu sonuç sosyal devlet ilkesiyle bağdaşmayacaktır. Anayasanın 55 inci maddesinin son fıkrasına 03.10.2001 tarihinde yapılan değişiklikle asgari ücretin saptanmasında "çalışanların geçim şartlarının" göz önünde tutulacağı ifadesi eklenmiştir. Bu değişiklikle asgari ücret saptanırken işçilere asgari geçim koşullarının sağlanması gereği anayasal bir ilke olarak vurgulanmış olmaktadır.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ve yürürlükteki yasal düzenlemelerle, çalışanlara ve onların ailelerine saygın bir yaşam standardının sağlanması temel bir hak olarak ele alınmış, devlete de bu konuda çeşitli sorumluluklar yüklenmiştir. Anayasanın 90. maddesinde, "usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmaların kanun hükmünde olduğunu belirtmiş ve bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı" düzenlenmiştir.

Türkiye asgari ücret konusunda ILO tarafından imzaya açılmış bulunan 3 sözleşmeden 26 ve 99 sayılı sözleşmeleri onaylamış, 131 sayılı sözleşmeyi ise henüz onaylamamıştır. Yine konuyla ilgili olarak Türkiye, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesini 1948 yılında, Avrupa Konseyince 1961 yılında kabul edilen Avrupa Sosyal Şartı'nı da 1989 yılında onaylamıştır. Ne var ki, Türkiye söz konusu şartın asgari ücreti düzenleyen 4 üncü maddesinin birinci fıkrasını onaylamamıştır. Bunun gerekçesi olarak ülkemizde asgari ücret tespitinde işçi ailesinin ihtiyaçları değil sadece işçinin kendisinin ihtiyaçlarının dikkate alınmasının olduğu belirtilmektedir.

Ülkemizin, Avrupa Birliği ile bütünleşme doğrultusunda bu düzenlemede yer alan hükümleri dikkate alması ve bu konuda gerekli düzenlemeleri yapması da ayrıca gerekmektedir.

Ancak bugüne kadar bu hususta gerekli düzenlemeler yapılmadığı gibi uygulamada yapılan Anayasa değişikliği de dikkate alınmamaktadır.

Türkiye'de anayasal güvenceye kavuşturulan asgari ücret hususunda ayrı bir kanuni düzenleme yapılmamış, sadece 4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesinde asgari ücretin amacı işçilerin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi olarak belirtilmiş ve asgari ücretin de Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirleneceği vurgulanmıştır. İş Kanunu gereği hazırlanan 2004 tarihli Asgari Ücret Yönetmeliği ile de asgari ücretin kapsamı (md.2), asgari ücretin belirlenmesinde uyulacak ilke ve esaslar (md.5-7), komisyonun kuruluşu, görev, yetki ve sorumluluğu (md.8-10) ve işverenin sorumluluğu (md.12) hususları düzenlenmiştir.

Özellikle 2001 yılındaki Anayasa değişikliğinde "çalışanların geçim şartları" dikkate alınacağı belirtilmesine rağmen bugüne kadar ne çalışanların geçim şartları ve Türkiye İstatistik Kurumunun belirlediği "Asgari Geçim Ücreti" ne de milli gelir artışları asgari ücretin belirlenmesinde Komisyon tarafından dikkate alınmıştır.

Asgari ücret, bugün Türkiye'de emekçilere ödenebilecek en düşük yasal ücret düzeyini ifade eden; çalışma hayatının genel ücret skalasını, gelir dağılımını ve sosyal devletin düzeyini gösteren temel bir göstergedir. Uluslararası normlar, asgari ücretin belirlenmesinde işçinin ve ailesinin insana yakışır bir yaşam sürdürebilmesi için gerekli asgari gelir düzeyinin esas alınmasını, bu yapılırken de ekonomik ve sosyal göstergelerin, sosyal tarafların görüşlerinin ve bilimsel verilerin birlikte değerlendirilmesini öngörmektedir. Bu çerçevede asgari ücret; işçinin barınma, beslenme, ulaşım, enerji, sağlık, eğitim ve benzeri zorunlu harcamalarını karşılayabilmeli, yalnızca hayatta kalma sınırında değil, insan onuruna uygun bir yaşam düzeyinde belirlenmelidir.

Bu çerçevede asgari ücret, para politikasının, bütçe tercihlerinin ve vergi yükünün emekçiler üzerinde yarattığı toplam etkinin en görünür yansımasıdır. Enflasyonun kalıcı hale geldiği, vergi sisteminin dolaylı vergilere dayandığı bir ekonomide asgari

ücretin yetersiz kalması, ücretliler açısından fiilen bir “enflasyon vergisi” ortaya çıkarmakta, gelir dağılımını sermaye lehine, emek aleyhine bozmaktadır. Asgari ücret düzeyi yalnızca bir çalışma hukuku meselesi değil, makroekonomik mimarinin adalet testi niteliğini taşımaktadır.

Dünya genelinde asgari ücret üç ana yöntemle belirlenmektedir. Bazı ülkelerde hükümet ya da parlamento asgari ücreti tek taraflı kararlar ile ilan etmektedir. ABD, İspanya, Brezilya ve Yunanistan bu modele örnektir. Pek çok ülkede ise sosyal tarafların yer aldığı üçlü komisyonlar aracılığıyla müzakere yöntemi uygulanmakta; Almanya, Fransa ve Birleşik Krallık’ta işçi ve işveren temsilcilerine ek olarak bağımsız akademik uzmanların bulunduğu kurullar asgari ücreti belirlemektedir. Bir başka grupta ise İskandinav ülkelerinde görüldüğü üzere yasal ulusal asgari ücret bulunmamakta; geniş kapsamlı toplu iş sözleşmeleri fiili asgari ücret fonksiyonu görmektedir. Bu ülkelerde sendikal örgütlülüğün güçlü yapısı sayesinde sektör bazlı kapsamlı pazarlık mekanizmaları çalışmaktadır.

Açıktır ki, kurula dayalı, öngörülebilir ve veri temelli asgari ücret belirleme yöntemleri AKP iktidarının söylemlerinin ve politikalarının aksine finansal istikrarla çalışmamakta, tam tersine onu desteklemektedir. Gerek Avrupa’da gerek İskandinav ülkelerinde asgari ücrete ilişkin karar süreçleri; verimlilik artışı ve büyüme kompozisyonu ile uyumlu şekilde kurgulanmakta, emek gelirinin milli gelir içindeki payı koruma altına alınmaktadır. Böyle bir yaklaşım, emekçiyi iş talebin taşıyıcısı ve orta sınıfın omurgası olarak gören ve koruyan bir ekonomik anlayışın sonucudur.

Türkiye’de ise asgari ücret 4857 sayılı İş Kanunu’nun 39’uncu maddesi uyarınca Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirlenmektedir. Komisyon; hükümet, işçi ve işveren taraflarından beşer temsilciden oluşmakta, kararlar oy çokluğu ile alınmakta, oyların eşitliği hâlinde başkanın bulunduğu tarafın oyları üstün sayılmaktadır. Bu yapı nedeniyle hükümet ve işveren temsilcilerinin birlikte oy kullanmaları hâlinde işçi kesiminin iradesi karar süreçlerinde belirleyici olamamaktadır. Komisyon kararlarının yargı denetimine kapalı olması da asgari ücretin milyonlarca çalışanı etkileyen bir konuda demokratik meşruiyet sorunu yaratmaktadır.

Bu kurgu, sosyal diyalog mekanizmasını kağıt üzerinde varmış gibi gösteren, ancak fiiliyatta asimetrik bir güç dağılımına dayanan bir model üretmektedir. Yürütmenin belirleyici olduğu, işveren temsilinin güçlü, işçi temsilinin zayıf kaldığı bir komisyonda alınan kararlar, doğal olarak ücretli kesimin ihtiyaçlarını tam yansıtmamaktadır. Üstelik yargı denetiminin kapalı olması, bu kurulu teknik bir organdan ziyade siyasal tercihlerin onay makamına dönüştürmektedir. Bu durum, uzun vadede hem emek piyasasına hem de kurumlara duyulan güvene zarar vermektedir.

AK Parti iktidarı döneminde asgari ücretin seyri, nominal artışlarla oluşturulan başarı anlatısının ekonomik gerçeklerle örtüşmediğini göstermektedir. 2000’li yılların başında enflasyonun geçici olarak kontrol altına alınmasıyla asgari ücrette görülen

artış trendi, özellikle 2016 sonrası dönemde yüksek enflasyon ve Türk lirasındaki değer kaybı nedeniyle hızla erozyona uğramıştır.

2002 yılında net asgari ücret 184 TL olup 112 dolar değerindeydi. Aynı yıl bir asgari ücretli maaşı ile 1,53 Cumhuriyet altını alabiliyordu. 2004 yılında net asgari ücretle yaklaşık 17 gram altın satın almak mümkündü. 2004 sonunda asgari ücretlinin maaşı yıllık bazda 30 adet Cumhuriyet altını karşılığına denk geliyordu. 2023 Ocak ayında net asgari ücret 8.506 TL, 2023 Temmuz ayında 11.402 TL olmuş; bu hamleye rağmen yıl içi dolar karşılığı 395 dolar civarında seyretmiştir. 2024 Ocak ayında asgari ücret 17.002 TL olarak belirlenmiş ve yılın başında 527 dolar karşılığına denk gelmiştir. Ancak yıl içinde artış yapılmadığı için asgari ücret 2024 Aralık ayında 333 dolar seviyesine düşmüş; reel değeri 11.700 TL karşılığına kadar erimiştir. 2025 yılında net asgari ücret 22.104 TL olarak ilan edilmiş olsa da Ocak-Eylül döneminde biriken %25,43 enflasyon nedeniyle reel değeri 16.483 TL seviyesine gerilemiştir. 2025 asgari ücretinin dolar karşılığı 393 dolar düzeyindedir. 2002'de 1,53 Cumhuriyet altını alınabilirken bugün bir asgari ücretli maaşı yalnızca 0,61 Cumhuriyet altını etmektedir. Aylık bazda altın karşılığı 17 gramdan 4 grama düşmüştür.

Bu sayısal tablo, ücretlinin uzun vadeli birikim araçları karşısında sistematik biçimde kayba uğradığını göstermektedir. Döviz ve altın cinsinden gerileme, bir yandan para politikasındaki güven erozyonunu, diğer yandan emeğin milli gelir içindeki payındaki aşınmayı işaret etmektedir. Ekonomik büyüme belli yıllarda yüksek açıklansa dahi, bu büyümenin önemli kısmı ücretli kesime yansımamış, üretimden doğan katma değer daha çok sermaye lehine dağılmıştır. Uzun dönemli bu kopuş, seçim dönemlerinde yapılan yüksek oranlı artışların kalıcı refah yaratmamasının temel sebebidir.

Bu dönemde asgari ücret yalnızca değer kaybetmemiş; işgücü piyasasında bir "ortalama ücret" hâline gelmiştir. Sendikal örgütlülüğün zayıflaması ve toplu sözleşme kapsamının daralması nedeniyle milyonlarca çalışan ya asgari ücretle ya da ona yakın ücretlerle çalışmak zorunda kalmaktadır.

Bu görünüm, ülkenin ücret yapısında bir "tabana yapışma" etkisi yaratmaktadır. Ücret skalasının alt ve orta dilimleri arasındaki mesafe azalmakta, vasıf farkı ücretlere yeterince yansımamakta, orta gelir grupları aşağıya çekilmektedir. Bu durum hem verimlilik teşviklerini zayıflatmakta hem de iç tüketim kompozisyonunu bozmaktadır. Ücretlerin dar bir banda sıkıştığı ekonomilerde orta sınıfın güçlenmesi zorlaşmakta, uzun vadede sosyal ve siyasal kırılganlıklar artmaktadır.

Bunun bir sonucu olarak, 2010'ların başında ortalama bir öğretmen maaşı asgari ücretin 3 katına yakinken, günümüzde 1,8 katına kadar gerilemiştir. Gelir dağılımının tabanında yaşanan bu daralma, asgari ücretli sayısını artırırken orta sınıf ücretlilerin de alım gücünü aşağı çekmiştir. 2023 ve 2024'te izlenen popülist politikalarla diğer

Çalışanların cret artışları geride kalmış; böylece ücret skalasının alt dilimi ile orta dilimi arasındaki makas daralmıştır.

Bu durum, asgari ücretin ülkemizde bir taban ücret olmanın ötesine geçip yaygın bir ortalama ücret haline geldiğini, dolayısıyla asgari ücret politikalarının artık genel ücret politikası ve toplumsal refah açısından kritik belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu rnek, kamu görevlilerinin ve nitelikli meslek gruplarının ücret yapısındaki bozulmayı da gözler önüne sermektedir. Asgari cret Türkiye'deki tüm ücretleri belirlemektedir. Önümüzdeki tablo orta sınıfın tasarruf yapabilme kapasitesinin, konut ve eğitim gibi uzun vadeli harcamaları finanse etme imknının azalması anlamına gelmektedir. Orta sınıfın zayıflaması pek çok alanda riskleri büyütmekte, ülkenin ekonomik kırılganlığını kalıcı hale getirmektedir.

2025 yılı Kasım ayı itibarıyla, dört kişilik bir ailenin sadece yeterli ve dengeli beslenme masrafını ifade eden açlık sınırı 29.828 TL olarak açıklanmıştır. Aynı dönem için gıda harcaması ile barınma (kira), giyim, ulaşım, sağlık, eğitim ve benzeri zorunlu diğer giderleri de kapsayan yoksulluk sınırı ise 97.159 TL düzeyine çıkmıştır. Bu rakamlar, 2025'te net asgari ücretin (22.104 TL), bırakın yoksulluk sınırını, açlık sınırının dahi katbekat altında kaldığını göstermektedir. Asgari cretli bir çalışan, ailesini geçindirmek bir yana, tek başına bile insanca yaşamakta zorlanmaktadır. Bekar bir çalışanın sadece kendisi için yaptđı zorunlu harcamalar (yaşam maliyeti) aylık 38.752 TL'ye yükselmiştir. Buna göre, asgari ücret ile tek bir işçinin bile insana yaraşır bir yaşam sürmesi mümkün değildir; zira bekar bir çalışanın yaşam maliyeti, net asgari ücretten 16.548 TL daha fazladır.

Asgari cret, 2025 yılının ilk 10 ayında resmi enflasyon karşısında 6.326 TL erimiştir. Ocak 2025'te yapılan %30'luk zammın daha ilk aylarda enflasyona yenik düştüğü, Temmuz 2025'te ara zam yapılmadığı için de yılın geri kalanında kayıpların büyüdüğü görülmektedir. Asgari cret, uzun bir süredir Türkiye'de açlık sınırının altında seyretmektedir. Bu durum, asgari ücretli çalışanların büyük bölümünün gıda, kira, faturalar gibi en temel kalemlerde dahi ciddi geçim sıkıntısı yaşadığını göstermektedir. Kaldı ki, asgari ücretle geçinen bir işçi, ailesini geçindirmek zorundaysa yoksulluk sınırıyla arasındaki makas neredeyse kapanmayacak kadar açılmıştır. Yoksulluk sınırı-asgari ücret farkı 75.000 TL gibi astronomik bir düzeye ulaşmıştır ki bu, dört kişilik bir ailenin onurlu bir yaşam sürebilmesi için gereken gelirin asgari ücretin %300'nden daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu erime, ücretliler açısından öngörülebilirliği ortadan kaldıran bir tablo yaratmaktadır. Yılın başında yapılan zam, yıl sonuna gelindiğinde büyük lde buharlaşmaktadır. Böyle bir döngü içinde asgari ücretin yalnızca miktarını artırmak yeterli olmamakta; belirleme yöntemi ve kurumsal ereve de rasyonel biçimde yeniden tasarlanmayı gerektirmektedir.

Tüm bu veriler, Türkiye'nin asgari ücret politikasının toplumsal refahı artıran bir araç olmaktan çıkıp ekonomik kırılganlıkları büyüten bir yapıya dönüştüğünü göstermektedir. Asgari ücretin düşük tutulması ülkemizi uluslararası ölçekte düşük ücretli bir emek piyasasına doğru itmektedir.

Bu nedenle asgari ücretin belirlenme yönteminin ve Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısının köklü biçimde reforma tabi tutulması zorunlu hâle gelmiştir. İşbu Kanun Teklifi ile asgari ücretin belirlenme süreci sosyal devlet ilkesi doğrultusunda yeniden yapılandırılmaktadır. Asgari Ücret Tespit Komisyonunun demokratik temsil yeteneği güçlendirilmekte, işçi kesiminin etkili katılımı sağlanmakta, bağımsız akademik uzmanların katkısına yer verilmekte, karar alma süreci veri temelli hâle getirilmektedir. Asgari ücret tespitinde geçim maliyeti, yaşam maliyeti endeksleri, verimlilik artışı ve ekonomik büyüme göstergeleri esas alınmakta; yalnızca "bekar işçi" varsayımı yerine işçinin aile yükümlülüklerini de hesaba katan bir yaklaşım benimsenmektedir. Komisyon kararlarının yargı denetimine açık hâle getirilmesiyle hukuki meşruiyet ve hesap verebilirlik pekiştirilmekte; asgari ücretin toplumsal ihtiyaçlara uygun biçimde belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu düzenlemelerle asgari ücretin siyasal takvimlere göre belirlenen bir karar olmaktan çıkarılıp bilimsel, şeffaf ve sosyal diyaloga dayalı bir kurumsal yapı içinde tespit edilmesi hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 – Asgari Ücret Kanunu’nun amacı, tanımlanmıştır.

Madde 2 – Kanunun kapsamı belirlenmiş ve bu kanun kapsamına bütün ücretli çalışanlar dâhil edilmiştir.

Madde 3 – Kanun metninde geçen kavramların ve kurumların tanımlamaları yapılmıştır.

Madde 4 – Asgari ücretin tanımı yapılmış, işçi ve ailesinin çeşitli zorunlu giderleri tanımlanarak işçiye asgari ücretin altında ödeme yapılamayacağı belirtilerek ücretler için alt sınır yasal olarak tanımlanmıştır. Özellikle uluslararası sözleşmelere uygun olarak yapılan tanımlamada işçinin yanı sıra ailesi de bu tanımlamaya eklenmiştir.

Madde 5 – Maddede çalışma yaşamında ayrımcılık yapılamayacağına ilişkin ilke çerçevesinde eşitlik kavramı tanımlanarak çalışanlar arasında ayrımcılık yapılmamasına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 6 – Asgari ücretin belirlenmesi şekilleri tanımlanmıştır.

Madde 7 – Kanun teklifi ile asgari ücretin ülke genelinde hangi kıstaslar doğrultusunda ve ne kadar sürede belirleneceği düzenlenerek azami artış süresi olarak **yıllık** süre getirilmiş ve yeni bir ücret indeksinin oluşturulmasına dair düzenleme yapılmıştır.

Madde 8 – Asgari Ücret Tespit Komisyonu’nun kuruluşu, asgari ücretin tespit esasları ve usulleri ile toplantı usul ve esasları tanımlanmıştır.

Madde 9 – Asgari Ücret Tespit Komisyonuna katılacak işçi ve işveren sendikalarını temsil eden üyelerinin nitelikleri düzenlenmiştir.

Madde 10 – Asgari Ücret Tespit Komisyonu’nun işçi ve işveren sendikalarını temsilen katılan üyelerinin toplantılara katılamamaları halinde yerlerine yedek üyelerin katılmasına dair düzenleme yapılmıştır.

Madde 11 – Asgari Tespit Komisyonu toplantılarına katılan işçi temsilcilerinin toplantıya katılmaları nedeniyle işlerine devam edememelerinden dolayı ücret ve haklarının korunmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 12 – Asgari Ücret Tespit Komisyonunun toplantı esasları ve usulüne ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 13 – Asgari Ücret Tespit Komisyonunun karar alma usul ve esaslarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 14 – Asgari Ücret Tespit Komisyonunun kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversitelerden ve ilgili uzman kişilerden bilgi alabilmesine ilişkin yetki düzenlemesi yapılmıştır.

Madde 15 – Asgari Ücret Tespit Komisyonu üyelerinin ve bu Komisyonda görevlendirilen kamu görevlilerin toplantılara katılmaları halinde yaptıkları çalışmanın karşılığı olarak kendilerine huzur hakkı ödenmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 16 – Asgari Ücret Tespit Komisyonunun çalışmalarını etkin ve verimli bir biçimde sürdürebilmesi için sekreteryaya hizmetlerine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 17 – Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirlenen ve ilan edilen asgari ücretin geçerlilik ve yürürlük tarihinin belirlenmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 18 – Asgari ücretin ödenmesinde işverenin sorumlulukları tanımlanmıştır. Ücret ödeme zamanı ile kanuna karşı hile yollarını kapatıcı emredici hüküm getirilerek asgari ücretin altında ücret ödenemeyeceği açık bir biçimde belirtilmiştir. Yine teklif ile işverenlerin çırak, stajyer veya kursiyer gibi adlar altında işçileri asgari ücretten daha düşük bir ücret ile çalıştırmasını önlemeye yönelik koruyucu tedbir getirilmiştir. Asgari ücretin belirlenmesi sürecinde barışçıl eylem hakkının kullanılması nedeniyle çalışanlara güvence getirilmiştir.

Madde 19 – Asgari ücrete ilişkin özel bir kanun düzenlemesi yapıldığından 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 39. Maddesinde tanımlanan asgari ücret ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işverene uygulanacak idari para cezasına ilişkin kanuni düzenleme yeniden ele alınarak Kanuna eklenmiş ve yeniden değerlendirilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmiştir.

Madde 20 – Asgari Ücret Tespit komisyonuna ilişkin ikinci mevzuat oluşturma yetkisi düzenlenmiştir.

Madde 21 – Asgari ücrete ilişkin özel bir kanun düzenlemesi yapıldığından 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 39. maddesinde tanımlanan asgari ücrete ilişkin hüküm yürürlükten kaldırılmıştır. 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 102. maddesinde tanımlanan asgari ücrete ilişkin idari para cezası da bu kanun teklifinin 19. maddesinde tanımlandığından buna ilişkin hüküm yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 22 – Kanunda hüküm bulunmayan hallerde İş Kanunu hükümlerinin uygulanacağına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Madde 23 – Yürürlük maddesidir.

Madde 24 – Yürütme maddesidir.

ASGARİ ÜCRET TESPİT KOMİSYONU KURULMASI VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 – Bu Kanunun amacı asgari ücretin tespitine, uygulanmasına ve Asgari Ücret Tespit Komisyonunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluğuna ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – Bu Kanun hükümleri, iş sözleşmesi ile çalışan ve 22/5/2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanununun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçinin çalıştığı bütün işkollarını kapsar.

Tanımlar

Madde 3 – Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını,
 - b) Bakan: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanını,
 - c) Komisyon: Asgari Ücret Tespit Komisyonunu,
 - d) Asgari ücret: Bu Kanunun 4 üncü maddesinde tanımlanan ücreti,
 - e) İşkolu: 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 4 üncü maddesinde belirtilen işkollarını,
 - f) Üye: Asgari Ücret Tespit Komisyonunda görevlendirilen veya seçilen temsilcileri,
 - g) Raportör: Bakanlık tarafından beş kişiyi geçmemek üzere Çalışma Genel Müdürlüğü bünyesinden görevlendirilen personeli,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Asgari Ücretin Tanımı ve Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Tanımı

Madde 4 – Asgari ücret, iş sözleşmesi ile çalışan ve bu Kanunun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenecek en az ücrettir. Asgari ücret; işçinin ve ailesinin insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmesi için gerekli barınma, beslenme, giyim, ulaşım, eğitim, sağlık, kültür, ulaşım ve benzeri zorunlu ihtiyaçlarını asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücreti ifade eder.

Asgari ücrette eşitlik ilkesi

Madde 5 — Asgari ücretin tespitinde, toplumun hiçbir kesimi; kökeni, kimliği, inancı, düşüncesi, yaşam biçimi ya da bedensel farklılıkları üzerinden ayrıma tabi tutulamaz. Ücret belirleme süreci, tüm çalışanların eşit haklara sahip olduğu ilkesine dayanır ve insan onurunu esas alan bir yaklaşım içinde yürütülür.

Asgari ücretin belirlenmesi

Madde 6 — Asgari ücret, Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından ülke genelinde ve bütün işkollarını kapsayacak şekilde belirlenir. Ücretin, bir günlük olarak belirlenmesi esastır. Aylık, haftalık, saat başına, parça başına veya yapılan iş tutarına göre ücret ödenen durumlarda gerekli ayarlamalar buna göre yapılır.

Asgari ücretin belirlenmesindeki esaslar

Madde 7 — Asgari ücret en geç yılda bir belirlenir.

Asgari ücret; işçilerin ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin geçinme maliyeti, ülkedeki genel ücret düzeyi, verimlilik artışı, kişi başına gelir ve ekonomik büyüme oranları ile enflasyon ve fiyatlar genel düzeyindeki gelişmeler dikkate alınarak belirlenir.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından işçinin ve ailesinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek geçim ücreti ve bu ücretteki aylık değişimleri gösteren bir "Ücretliler Geçim Endeksi" hazırlanır. Bu endeksin hazırlanmasına ve yayınlanmasına ilişkin usul ve esaslar komisyonda temsil edilen işçi ve işveren örgütleri ile Bakanlığın görüşü alınarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkartılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Komisyon, asgari ücretin belirlenmesinde; ücretliler geçinme endeksindeki artış oranlarını ve geçim şartlarını dikkate almak zorundadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Asgari Ücret Tespit Komisyonun Kuruluşu

Komisyonun kuruluşu

Madde 8 — Komisyon; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını temsilen Çalışma Genel Müdüründen;

a) Gözlemci üye olarak Asgari ücretin tespiti için gerekli istatistikî veri ve hesaplama yöntemlerini Komisyona sunmakla görevli Türkiye İstatistik Kurumu Ekonomik İstatistikler Dairesi Başkanı veya yardımcısından,

b) En çok üyeye sahip işçi konfederasyonu tarafından seçilecek beş temsilciden,

c) Bünyesinde en çok işvereni bulunduran işveren kuruluşunun değişik işkolları için seçeceği beş temsilciden,

d) Çalışma ekonomisi, iş hukuku, kamu maliyesi veya iktisat alanlarında görev yapan öğretim üyeleri arasından başvuru yoluyla oluşturulan aday havuzundan,

Komisyon huzurunda noter gözetiminde kura ile belirlenecek dört bağımsız akademik üyeden,

olmak üzere 15 üye ile gözlemci 1 üye olmak üzere toplam 16 kişiden oluşur.

Komisyon üyelerinin görev süresi iki yıldır. Üniversitelerden gelen bağımsız üyeler en fazla iki dönem görev alabilirler. Görev süresi dolmadan üyelik boşalırsa ilgili taraf aynı usulle yeni üye belirler; yeni üye öncekinin süresini tamamlar.

Komisyonun üyeleri en geç Kasım ayının son haftası belirlenir.

İşçi ve işveren temsilcilerinde aranan nitelikler

Madde 9 — Komisyona seçilecek işçi ve işveren temsilcilerinin:

- a) Asgari ilköğretim mezunu olması,
- b) 21 yaşını doldurmuş bulunması,
- c) Yüz kızartıcı bir suçtan dolayı hüküm giymemiş olması gerekir.

İşçi ve işveren temsilcilerinin yedekleri

Madde 10 — İşçi ve işveren kuruluşlarının seçecekleri temsilciler için birer yedek temsilci seçilir. Asıl temsilcilerin toplantıya katılması esastır. Ancak asıl temsilcilerin görevlerini yapmalarına geçici veya sürekli bir engelin ortaya çıkması halinde, komisyona yedekleri katılır.

İşçi temsilcilerinin güvencesi

Madde 11 — Komisyonun işçi temsilcisi üyelerinden işçi olanların, komisyondaki görevleri süresince, iş sözleşmesinden ve toplu iş sözleşmesinden doğan hakları devam eder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Asgari Ücret Tespit Komisyonun Toplantı ve Karar Alma Esasları

Komisyonun toplantı esasları

Madde 12 — Komisyon, her yıl Aralık ayının ilk haftasında toplanır.

Komisyon Başkanlığı, her yıl işçi, işveren ve bağımsız akademik üyeler arasında dönüşümlü olarak yürütülür. Aynı üye üst üste iki yıl başkanlık görevi üstlenemez. Komisyon başkanlığı seçimleri, bu kanunun 13 üncü maddede belirlenen esaslar çerçevesinde yapılır.

Türkiye İstatistik Kurumu temsilcisi tarafından komisyona ücretliler geçim endeksindeki önceki bir yıllık dönemde gerçekleşen değişim oranı ve en son aya ilişkin asgari geçim ücreti miktarı sunulur.

Komisyon, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından belirlenen asgari geçim ücretini esas alarak önceki yılda gerçekleşen Gayrisafi Yurtiçi Hasıladaki büyüme hızını da dikkate alarak bir sonraki aydan itibaren uygulanacak asgari ücreti belirler. Belirlenen asgari ücret asgari geçim ücretinden az olamaz.

Komisyon her takvim yılında, üç ayda bir kez toplanır. Tüketici fiyat endeksinde altı aylık dönemdeki artış yüzde onu aştığında çağrı olmaksızın en geç 3 gün içinde yeniden toplanır.

Komisyonun karar alma esasları

Madde 13 — Komisyon, en az on üyenin katılımı ile toplanır ve katılan üyelerin 3/5 çoğunluğu ile karar verir. Karara katılmayan üye, isterse katılmama gerekçesini belirtir.

Komisyonun 3/5 çoğunlukla karar alamaması hâlinde, ikinci oylamada üyelerin salt çoğunluğu ile karar alınır. Oy çokluğunu sağlayamadığı durumlarda Başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır.

Türkiye İstatistik Kurumu temsilcisi toplantılara katılır, verileri, güncel sepet fiyatlarını ve hesaplama yöntemlerini açıklar, ancak oy kullanamaz.

Komisyonun her toplantıda aldığı kararlar karar defterine yazılır ve başkan ve üyelerce imzalanır.

Komisyon toplantıları kamuya açıktır. Talep edilmesi hâlinde toplantılar canlı olarak yayınlanır. Gündem, tutanaklar ve oylama sonuçları, toplantı tarihinden itibaren bir gün içinde Bakanlık ve Türkiye İstatistik Kurumunun internet sayfalarında yayımlanır.

Komisyonun görev, yetki ve sorumluluğu

Madde 14 — Komisyon, asgari ücretin belirlenmesinde konuyla ilgili bütün kamu kurum ve kuruluşları ve üniversiteler ile işbirliği yapabilir, işçi ve işveren kuruluşlarının bu konudaki görüş ve önerilerini alabilir. Ayrıca Komisyon, gerektiğinde uzman kişilerin bilgisine başvurabilir.

Huzur hakkı

Madde 15 — Her toplantı günü için komisyon başkan ve üyelerine 1000, raportörlere ise 800 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunan miktarda huzur hakkı ödenir. Ancak, her asgari ücret tespitinde on toplantı gününden fazla huzur hakkı ödenmez.

Sekretarya ve raportörlük hizmetleri

Madde 16 — Komisyonun sekretarya ve raportörlük hizmetleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür. Sekretarya; toplantı hazırlıkları, gündem ve tutanak düzenlemesi, veri ve belge akışının sağlanması ile Komisyon kararlarının yayımlanmasına ilişkin işlemleri yerine getirir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Asgari Ücretin Yürürlüğü, İşverenin Sorumluluğu,

Asgari ücretin yürürlüğü

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son Hükümler

Madde 22 — Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4857 sayılı İş Kanunu'nun ilgili hükümleri uygulanır.

Yürürlük

Madde 23 — Bu kanun 1/1/2026 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 24 — Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

Madde 17 Komisyon tarafından belirlenen asgari ücret Bakanlık tarafından Resmi Gazete’de yayımlanır ve yayımlandığı tarihi izleyen ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girer.

İşverenin sorumluluğu

Madde 18 — İşçilere günlük normal çalışması karşılığında belirlenmiş asgari ücretin altında ücret ödenemez. İş sözleşmelerine ve toplu iş sözleşmelerine bunun aksine hükümler konulamaz.

İşverenler, 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu haricinde her ne ad adı altında olursa olsun, kursiyer, çırak veya stajyer adı altında çalıştırılan işçilere de asgari ücret ödemekle yükümlüdürler.

İşverenler tarafından, işçilere sağlanan sosyal yardımlar sebebiyle asgari ücretten herhangi bir indirim yapılamaz.

Asgari ücret tespit sürecine ilişkin görüş ve taleplerini ifade etmek amacıyla işçilerin barışçıl toplu eylemlerde bulunması, toplantı yapması veya çağrı yapması disiplin cezası konusu yapılamaz ve iş sözleşmesinin feshi için gerekçe oluşturamaz.

ALTINCI BÖLÜM

İdari Ceza Hükümleri

Asgari ücret ödeme ile ilgili hükümlere aykırılık

Madde 19 – Bu Kanunun beşinci maddesinde belirtilen asgari ücreti, işçiye ödemeyen veya noksan ödeyen işveren, işveren vekili ve üçüncü kişiye bu durumda olan her işçi ve her ay için 4857 sayılı İş Kanununda belirtilen usul ve esaslarla bin Türk Lirası idari para cezası verilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Asgari Ücret Tespit Komisyonu ile İlgili Yönetmelikler

Madde 20 - Bağımsız akademik üyelerin başvuru usulü, nitelikleri, listenin ilanı ve kura yöntemine ilişkin usuller ile Komisyon ve Türkiye İstatistik Kurumu arasındaki veri paylaşımının esasları yönetmelikle düzenlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yürürlükten Kaldırılan ve Değiştirilen Hükümler

Madde 21 – 22/5/2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanununun 39 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmış, 102 nci maddesinin birinci fıkrasındaki “39 uncu maddesinde belirtilen komisyonun belirlediği asgari ücreti işçiye ödemeyen veya noksan ödeyen” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

